

UPPSALA
UNIVERSITET

Referera i akademiska texter

En allmän guide för Förskolläraryrket

Guiden är utarbetad av Marika Andrae, Språkverkstaden, i samarbete med Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier vid Uppsala universitet, 2014. Filen har sedan redigerats i omgångar av lärare på förskoleprogrammet.

Skriva akademisk text

Varför ska man referera?

Att *referera* är att sammanfatta det relevanta innehållet i vad någon skrivit eller sagt. När du skriver en akademisk text använder du *referat* för att visa att du har läst och förstått den kunskap som du förväntas ha fått i dina studier. Du ska också tala om varifrån din kunskap är hämtad, dvs. du ska uppge dina källor. Det gör du genom källhänvisningar, så kallade *referenser*. Syftet med referenser är att den som läser din text ska se från vem och varifrån du har fått information till din text, samt ha möjlighet att själv söka upp dina källor (litteratur eller annat relevant material).

Referensen skrivs inom en parentes som du placerar så att det blir tydligt vem som säger vad, alltså efter ett referat eller citat i texten. Läsaren ska också kunna urskilja vad som ingår i ett referat och vad som är dina egna reflektioner.

I referensen i den löpande texten ska du endast ha kort information om källan. All detaljerad information för att man ska hitta källan ska du istället sammanställa i en referenslista, som placeras i slutet av din text.

Grundläggande termer

Ett *referat* återger sakligt vad en författare eller föreläsare skrivit eller sagt. När du refererar återger du det innehåll som är relevant med egna ord. På så sätt visar du att du har förstått innehållet.

Ett *citat* är en ordagrann återgivning av vad någon skrivit eller sagt.

En *referens* (eller *källhänvisning*) är en hänvisning i texten till den källa (bok, artikel etc.) där du hämtat underlag till din text. Referenser anges både vid referat och vid citat med en parentes där författarens efternamn, verkets utgivningsår och sidhänvisning ska ingå, t.ex. (Kåreland, 2001, s. 52).

Ett annat sätt, som inte presenteras här, är att använda fotnoter.

En *referenslista* är en lista i slutet av din text där du anger alla källor som du har refererat till. I referenslistan ordnas referenserna i bokstavsordning med fullständig information (se under rubriken ”Referenslista”). Andra namn för samma sak är Litteraturlista, Källförteckning, Litteratur eller Referenser.

Referera i löpande text

Hur visar du att du refererar?

Du kan nämna namnet på den författare du refererar. Detta kallas för referatmarkör. Första gången som du hänvisar till en person kan du ange både förnamn och efternamn samt eventuellt personens ämnesområde, t.ex. sociologen X, pedagogen Y. Men även en referens inom parentes är en markering att du hänvisar till en särskild källa (se under ”Exempel på referenser”).

Exempel på referatmarkörer med variationer:

- X anser, hävdar, menar, säger, exemplifierar, redovisar, lyfter fram...
- Enligt X...
- Inledningsvis pekar X på...
- I första hand tar X upp...
- I andra hand säger X...
- X hävdar dessutom att...
- Avslutningsvis anför X att...
- X visar i en studie att...

Vad ska referensen innehålla?

- Referensen som anger vilken källa du använder ska innehålla författarens efternamn, verkets utgivningsår och sidhänvisning, allt inom parentes, t.ex. (Kåreland, 2001, s. 52). Om författarna är två anges båda med ”&” emellan, alltså (Vallberg Roth & Månsson, 2012, s. 245).
- Om du använt en referatmarkör, dvs. angett författarnamnet i texten, räcker det med år och sidhänvisning i parentesen: Enligt Kåreland.... (2001, s. 52).
- Vid angivande av flera referenser inom samma parentes kan man skilja de olika källorna åt genom semikolon: (Tullgren, 2004, s. 85; Vallberg Roth & Månsson, 2012, s. 245).
- Vid texter utan namngiven författare hänvisar du till titeln. För läroplaner och andra grunddokument kan du använda förkortning: (Lpfö98, 2010, s. 3). I den löpande texten kan du förstås också använda hela titeln: Enligt Läroplan för förskolan ska förskolan se till att barnen... (Lpfö98, 2010, s. 3). Det viktiga är att du skriver samma sak i referensen som i din referenslista, så att det går att hitta källan i din lista.

Var ska referensen placeras?

- Referensen bör placeras så att det inte råder någon tvekan om vem som säger vad. Om du t.ex. vill kommentera något som du har refererat ska parentesen med referensen stå före ditt eget resonemang.
- Du kan placera parentesen med referensinformation i slutet av ett resonemang eller ett stycke, men före punkt. Du kan ha flera referenser inom samma parentes (se ovan).
- Du kan placera parentesen med referensinformation direkt efter författarens namn, då enbart med årtal. Detta kan göras i början av ett stycke, mitt i eller i slutet.

- Om du inom samma stycke har hänvisningar till samma källa men använder olika sidor räcker det med en parentes i slutet av stycket (se mer under ”Hur anger man sidhänvisningar?”).
- Om du inom samma stycke har hänvisningar till samma källa men använder olika sidor kan du skriva (a.a. s. 50). Viktigt är att du i samma stycke har hänvisat till författaren med efternamn och tryckår tidigare i texten.

Hur anger man sidhänvisningar?

Ange sidorna med ”s” följt av punkt och sedan siffran/siffrorna enligt följande:

- När den refererade informationen finns på en sida: (Kåreland, 2001, s. 50).
- När informationen är hämtad från två skilda sidor: (Kåreland, 2001, s. 50 och 73).

Exempel på referenser

- Johansson och Pramling Samuelsson (2007, s. 23) menar att barn lär sig som allra bäst när de är fullständigt engagerade i leken.
- Johansson och Pramling Samuelsson menar att barn lär sig som allra bäst när de är fullständigt engagerade i leken (2007, s. 23).
- Enligt förskolans läroplan ska hela barngruppen betraktas som en aktiv och viktig del av utvecklingen och lärandet (Lpfö 98, rev. 2016, s. 6-7).
- Enligt förskolans läroplan ska hela barngruppen betraktas som en aktiv och viktig del av utvecklingen och lärandet (Skolverket, 2016, s. 6-7). Tänk på att vara konsekvent i ditt skrivande så att du hänvisar till läroplanen på samma sätt genom texten.
- En av pedagogens uppgifter är att få barnen att förstå att de kan påverka sin egen vardag (Hedefalk, 2010, s. 9).
- Skollagen anger att barn ska erbjudas förskola från och med ett års ålder, i den mån det behövs utifrån föräldrarnas förvärvsarbete eller studier (SFS, 2010:800, kap 8, 4 §).
- I FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen (1989, 3 §), står det att man ska försäkra barnets skydd och omvårdnad som behövs för att det ska må bra.

Vad gäller vid citat?

- Ett citat är en exakt och ordagrann återgivning av vad någon skrivit eller sagt.
- Citat används främst då du vill diskutera det citerade avsnittet eller som belägg för egna ståndpunkter. Lämna inte citat okommenterade. Förklara vad citatet visar, enligt din uppfattning.
- Använd *inte* citat som ersättning till att referera innehållet.
- Även om den citerade texten ska vara exakt måste den infogas smidigt i din egen text.
- Uteslutningstecken [...] kan användas om du vill hoppa över delar av ett textavsnitt.
- Citatet ska ha samma typsnitt som övrig text, inte kursiv eller annat typsnitt, men om den citerade texten innehåller kursiverade ord ska dessa förstås ha kursiv även i citatet.

Självständigt citat

Självständiga citat föregås av kolon och står inom citattecken. De ska bestå av fullständiga meningar och avslutas med punkt före citattecknet.

Exempel: Kåreland konstaterar att böckerna om Max är populära: ”I dessa böcker, skrivna på ett komprimerat och rytmiskt barnspråk, åskådliggörs humoristiska känslor och situationer som barn lätt kan leva sig in i.” (2001, s. 56) Vidare menar Kåreland.....

Invävt citat

Ett invävt citat arbetas in som en del i din egen mening. Det markeras genom citattecken.

Exempel: Max-böckerna innehåller humor och har ”ett komprimerat och rytmiskt barnspråk” (Kåreland, 2001, s. 56).

Blockcitat

Blockcitat används för längre citat (mer än tre rader). De markeras genom blankrad före och efter den citerade texten, indrag till vänster (cirka 1 cm) och mindre typstorlek alternativt enkelt radavstånd, *inte* citattecken.

Exempel: Faktaböcker för barn blev vanligare på 1970-talet, inte minst för att de efterfrågades i förskolorna. Sedan dess har böckerna både ifrågasatts och förändrats:

Faktaboken har ofta kritiserats för att den gärna fastnar för detaljer och kuriosa eller väljer att behandla det udda och speciella. Det gäller särskilt samtrycksprodukter som inte tar hänsyn till svenska förhållanden. På senare år har emellertid många svenska författare och konstnärer gett ut faktaböcker, som är omsorgsfullt anpassade för barn och ofta har en personlig ton i utförandet. (Kåreland, 2001, s. 58–59)

Citatecken

Använd citattecken för svensk text genomgående: ”..” (dvs. inte “...” som finns i texter på engelska).

Citatecken används vid citat eller när du behöver markera ett begrepp i löpande text. Det gäller särskilt om begreppet är på ett annat språk än svenska. Exempel: Misstänksamheten var utbredd mot ”the modern girl” under 1880-talet.

Referensinformation vid citat

Vid självständiga citat sätts parentes med namn, år och sida direkt efter citatet eller i slutet av blockcitatet. Observera att självständiga citat avslutas med punkt. Om du vill avsluta den citerade meningen innan den tar slut använder du uteslutningstecken och citattecken före punkten.

Exempel: ”Pekbokens huvudsyfte är att hjälpa barnet att känna igen och namnge tingen omkring sig. Helst bör barnet förstås studera pekbooken i sällskap med en vuxen [...]” (Kåreland, 2001, s. 54)

Vid osjälvständiga citat sätts parentesen efter citattecknet men före punkten. Exempel: Pekböcker är till för att barnen ska ”känna igen och namnge tingen omkring sig” (Kåreland, 2001, s. 54).

Om du använt en referatmarkör, dvs. angett författarnamnet i din egen text, räcker det med år och sidhänvisning i parentesen. Exempel: Enligt Kåreland har de populära Max-böckerna ett ”komprimerat och rytmiskt barnspråk” (2001, s. 56).

Hur referera någon som refererar en annan författare?

Hur gör du när en författare refererar eller citerar en annan författare som du också vill hänvisa till? Utgå från den källa du har läst men använd en referatmarkör i den löpande texten (se under ”Hur visar du att du refererar?”) eller ange i referensen att det rör sig om ett referat eller citat. I referenslistan räcker det att du hänvisar till den text du har läst.

Exempel: Enligt Kåreland var förskolepedagogen Lucy Sprague Mitchell kritisk till att nya sagor för barn härmade äldre sagomönster. I sin alternativa sagobok *Här och nu* från 1939 utgick Mitchell istället från barns vardagsverklighet (Kåreland, 2001, s. 64–65).

Exempel: Fantasiberättelser behöver inte innebära en flykt från verkligheten. Litteraturforskaren Ying Toijer Nilsson menar i *Fantastins underland* att de istället kan göra att vi ser tillvaron tydligare (ref. i Kåreland, 2001, s. 78).

Exempel: Fantasiberättelser behöver inte innebära en flykt från verkligheten. Litteraturforskaren Ying Toijer Nilsson menar i *Fantastins underland* att de istället ”kan hjälpa oss att se tillvaron klarare” (cit. i Kåreland, 2001, s. 78).

I referenslistan: Kåreland, Lena (2001), *Möte med barnboken. Linjer och utveckling i svensk barn- och ungdomslitteratur*. Stockholm: Natur och Kultur.

Hänvisningar till film, tv- eller radioprogram

Om du vill ta upp film, tv- eller ett radioprogram ska du ange aktuell titel i kursiv i den löpande texten och uppge om det är en film, ett tv- eller ett radioprogram. Du behöver inte ta upp detta i referenslistan.

Exempel: Filmen *Äta sova dö* skildrar hur människor påverkas när en industri läggs ner på en liten ort.

Exempel: I en jämförelse mellan boken *Bröderna Lejonhjärta* och filmen med samma namn går det att se följande likheter och skillnader...

I radioprogrammet *Filosofiska rummet* diskuterade deltagarna frågan om... och kom fram till...

I SVT:s program *Babel* sa författaren P-O Enquist att...

Hänvisning till websida

Om du vill hänvisa till en websida behöver du namnge den på något sätt. Samma namn du hänvisar till i löpande text ska också anges i referenslistan.

Exempel: Barn har enligt barnkonventionen rätt att utvecklas genom lek och ska kunna göra det i en säker miljö (Barnkonventionen, 2018-01-01).

I referenslistan: Barnkonventionen. *FN:s konvention om barnets rättigheter*. UNICEF Sverige. <http://unicef.se/barnkonventionen> (2018-01-01).

Exempel: En barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och göra barnets bästa tydligt (Skolverket, 2018-01-01).

I referenslistan: Skolverket. *Barnkonsekvensanalys*.

<https://www.skolverket.se/skolformer/forskola/kvalitet-i-forskolan/barnkonsekvensanalys-1.226730> (2018-01-01).

Får jag hänvisa till föreläsning eller seminarium?

Eftersom det oftast inte finns någon inspelning kvar från en föreläsning eller ett seminarium ska du inte använda dessa som källor. Men undantagsvis kan det kanske vara befogat att hänvisa till en särskild diskussion vid ett sådant tillfälle. Ange då sammanhanget i den löpande texten. Däremot behöver du inte skriva någon referens eller ta upp det i referenslistan.

Exempel: I en föreläsning om språk och lärande diskuterade gruppen hur...

Skriva referenslista

En *referenslista* är en lista i slutet av din text där du anger alla källor som du har hänvisat till i texten. I referenslistan ordnas referenserna i bokstavsordning på författarens efternamn eller på titel om det inte finns någon författare. All information finns till för att den som läser din text ska kunna få tag på samma bok och hitta fram till samma textställen som du har använt.

Titlar på hela verk (t.ex. en bok) kursiveras, resten av informationen har normal stil. En artikel skrivs med normal stil medan namnet på hela boken eller tidskriften där den ingår skrivs med kursiv.

Du ska inte ange enskilda sidhänvisningar i listan, det gör du bara i referenserna i din löpande text. Däremot ska du ange vilka sidor ett visst kapitel finns på i en bok (med redaktör) eller vilka sidor en artikel finns i en tidskrift (se rubriken ”Artiklar”).

Monografier (böcker)

Mallarna nedan gäller tryckta verk där helheten (boken) är skriven av en författare (ibland flera). Hela titeln anges och kursiveras.

Mall

Författarens efternamn, författarens förnamn (utgivningsår). *Hela titeln i kursiv*. Förlagsort: Förlag/Utgivare.

Exempel

Vallberg Roth, Ann-Christine (2011). *De yngre barnens läroplanshistoria. Från 1800-talets mitt till idag*. Lund: Studentlitteratur.

Exempel

Tullgren, Charlotte (2004). *Den välreglerade friheten. Att konstruera det lekande barnet*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola.

Om boken har två författare anges båda. Skriv ”&” emellan namnen.

Mall

Författare1 efternamn, förnamn & författare2 efternamn, förnamn (utgivningsår). *Titel*. Förlagsort: Förlag/Utgivare.

Exempel

Campner, Eva & Persson, Elsie (2000). *Vardagsperspektiv. Pedagogens syn på läroplanen för förskolan*. Stockholm: Gothia.

Vid tre författare eller fler skiljs de åt med semikolon och ”&” framför den sistnämnda.

Mall

Författare1 efternamn, förnamn; författare2 efternamn, förnamn & författare3 efternamn, förnamn (utgivningsår). *Titel*. Förlagsort: Förlag/Utgivare.

Exempel

Wagner, Åsa; Strömqvist, Sven & Henning Uppstad, Per (2010). *Den flerspråkiga människan. En grundbok om skriftspråklärande*. Lund: Studentlitteratur.

Kapitel i böcker med redaktör/redaktörer (antologi)

Nedanstående mall gäller för böcker där olika författare har skrivit kapitlen och där det finns en eller flera redaktörer.

Om det är flera författare till kapitlet gäller samma uppställning som för böcker (se under ”Monografier”). Även alla redaktörsnamn ska anges. Vidare anges sidor för artikelns hela omfång.

Mall

Författarens efternamn, förnamn (utgivningsår). Kapitelrubrik. I redaktörens förnamn, efternamn (red.), *Titel*, s. x–x. Förlagsort: Förlag/Utgivare.

Exempel

Kåreland, Lena (2005). Frihet eller närhet? Om Benny och Malla. I Lena Kåreland (red.), *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*, s. 25–51. Stockholm: Natur och Kultur.

Exempel

Ahlquist, Eva-Maria; Gustafsson, Christina & Gynther, Per (2011). Montessoripedagogik i dåtid och samtid. I Anna Forsell (red.), *Boken om pedagogerna*, s. 197–218. Stockholm: Liber.

Exempel

Vallberg Roth, Ann-Christine & Månsson, Annika (2010). Dokumentation och bedömning i förskolan. I Bim Riddersporre & Sven Persson (red.), *Utbildningsvetenskap för förskolan*, s. 229–252. Stockholm: Natur och Kultur.

Lagar, läroplaner

För lagar och andra texter utan namngiven författare hänvisar du direkt till titeln. För dokument som är kända i sammanhanget, t.ex. centrala myndighetsdokument, går det bra att använda förkortningar.

Mall

Förkortning (utgivningsår). *Titel*. Förlagsort: Utgivare.

Exempel

Lpfö98 (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Reviderad 2016. Stockholm: Skolverket

Exempel

SFS 2010:800. *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Exempel

Barnkonventionen (1989). *FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige

Du kan också hänvisa till myndigheten som står bakom texten:

Exempel

Skolverket (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Skolverket

Tidskriftsartiklar

Tidskrifter är publikationer som utges återkommande. Ange utgivningsår och nummer för den tidskrift där din artikel finns. Ibland anges volym/årgång (vilket talar om hur länge tidskriften utkommit), särskilt om inte nummer förekommer. Vidare anges sidor för artikelns hela omfång.

Mall

Författarens efternamn, förnamn (utgivningsår). Artikelrubrik. *Tidskrift*, volym/årgång X, nummer X, s. x-x.

Exempel

Johansson, Eva & Pramling Samuelsson, Ingrid (2001) Omsorg – en central aspekt av förskolepedagogiken. Exemplet måltiden. *Pedagogisk forskning i Sverige*, årg. 6, nr 2, s. 81–101.

Tidningsartiklar

Artiklar i dagstidningar sorteras liksom tidskriftsartiklar på författarens namn. Däremot anges publiceringsdatum istället för nummer och volym. Sida behöver inte anges.

Mall

Författaren efternamn, förnamn. Artikelrubrik. *Tidningens namn* (publiceringsdatum).

Exempel

Linderborg, Åsa, Vinnande vardag. *Aftonbladet* (2012-07-18).

Webbsida med namngiven författare

Eftersom webbsidor kan ändras är det bättre att hänvisa till en tryckt version av en artikel om den finns tillgänglig. Om du ändå använder en elektronisk källa måste du ange nedladdningsdatum.

Mall

Författaren efternamn, förnamn (publiceringsår). Titel. Innehavare av webbplatsen. Webbadress (datum då du läste/laddade ner sidan).

Exempel

Karlsson, Pia (2005). Nu går Afghanistans flickor i skolan. *Forskning och framsteg*.
<http://fof.se/tidning/2005/8/nu-gar-afghanistans-flickor-i-skolan> (2013-01-21).

Webbsida utan namngiven författare

Mall

Titel (ev. publiceringsår). Innehavare av webbplatsen. Webbadress (datum då du läste/laddade ner sidan).

Exempel

Barnkonventionen. FN:s konvention om barnets rättigheter. UNICEF Sverige.
<http://unicef.se/barnkonventionen> (2013-01-21).